

Insurance, Inequality and Sustainable Development; The Effect of Private Insurance on Income Inequality in Selected Developing and Developed Countries¹

Hoda Zobeiri², Mani Motameni³, Solmaz Osia⁴

Received: 2021/08/22

Accepted: 2022/04/24

Abstract

Over the past few decades, the distribution of income has become increasingly important to researchers and policymakers. There is a consensus that the most important cause of poverty is not the lack of income but its unjust distribution. Therefore, besides considering economic growth, policymakers use some tools such as insurance to improve income distribution. The present study estimates the effect of private insurance on income inequality in 50 selected countries for the period 2000-2020 using the dynamic panel data method. The results show that the variable of insurance penetration coefficient has a negative and significant effect on the income inequality. Private insurance not only prevents further poverty but also increases the household confidence and the stability in consuming and investment behavior. This enabled them to take advantage of more range of income opportunities. Therefore, expanding the private insurance to reduce income inequality and economic development should be considered a priority.

Keywords: Trade Insurance, Income Inequality, Sustainable Development, Iran, Developing and Developed Countries.

JEL Classification: G22, G52, I14, I13

1. DOI: 10.22051/IEDA.2022.37377.1294
2. Assistant Professor, Department of Economics, Mazandaran University, Babolsar, Iran, (Corresponding Author), (h.zobeiri@umz.ac.ir).
3. Associate Professor, Department of Economics, Mazandaran University, Babolsar, Iran, (m.motameni@umz.ac.ir).
4. M.Sc. Department of Economics, Mazandaran University, Babolsar, Iran, (solmaz.osia1731@gmail.com).

مقاله پژوهشی

بیمه، نابرابری و توسعه پایدار: اثر بیمه بازرگانی بر نابرابری درآمد در کشورهای منتخب در حال توسعه و توسعه یافته^۱

هدی زبیری^۲، مانی مؤتمنی^۳ و سیده سولماز اوصیا^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۰۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۳۱

چکیده

طی چند دهه گذشته، نحوه توزیع درآمد بیش از پیش مورد توجه پژوهشگران و سیاستگذاران اقتصادی بوده، و این اجماع نظر حاصل شده، که بزرگترین عامل به وجود آورنده فقر، نه کمبود درآمد بلکه توزیع ناعادلانه آن است. به همین دلیل، سیاستگذاران در کنار هدف رشد اقتصادی، از برخی ابزارها مانند بیمه برای بهبود توزیع درآمد استفاده می‌کنند. پژوهش حاضر، به برآورد اثر بیمه بازرگانی بر نابرابری درآمد در ۵۰ کشور منتخب طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ با استفاده از روش داده‌های تابلویی پویا می‌پردازد. نتایج پژوهش، نشان می‌دهد که متغیر ضریب نفوذ بیمه (نسبت حق بیمه بازرگانی به تولید ناخالص داخلی)، اثر منفی و معنادار بر نابرابری درآمد دارد. بیمه بازرگانی، نه تنها از وقوع فقر بیشتر جلوگیری می‌کند بلکه افزایش اطمینان خاطر و ثبات در رفتار مصرفی و سرمایه‌گذاری خانوارها را به همراه دارد و این امکان را برای خانوارها فراهم می‌کند تا از دامنه گسترده‌تری از فرصت‌های کسب درآمد، استفاده کنند. بنابراین، اهمیت گسترش بیمه بازرگانی به منظور کاهش فقر و نابرابری درآمدی در راستای دستیابی به توسعه اقتصادی، می‌تواند از اولویت‌های سیاستگذاری محسوب شود. همچنین راهکارهایی همچون تنوع در پرتفوی بیمه‌های بازرگانی، توسعه بیمه‌های اعتباری، ارائه طرح‌های حمایتی از بیمه‌گذاران برای گسترش ضریب نفوذ بیمه در ایران، پیشنهاد می‌شود.

واژگان کلیدی: بیمه بازرگانی، نابرابری درآمد، توسعه پایدار، ایران، کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته.

طبقه‌بندی موضوعی: G22, G52, I14, I13

۱. DOI مقاله: 10.22051/IEDA.2022.37377.1294

۲. استادیار، گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. (نویسنده مسئول). (h.zobeiri@umz.ac.ir)

۳. دانشیار، گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. (m.motameni@umz.ac.ir)

۴. کارشناسی ارشد، گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. (solmaz.osial731@gmail.com)

مقدمه

امروزه بیمه به عنوان یکی از ابزارهای مهم اقتصادی و اجتماعی تلقی می‌شود که اتکا به آن در بخش‌های مختلف تجاری، خدماتی و اقتصادی، اجتناب ناپذیر بوده و در رشد و توسعه اقتصادی پایدار کشورها نقش مهمی دارد. درک این موضوع که بیمه و سیاست‌های مرتبط با آن، تا چه میزان می‌تواند در ارزیابی رفاه اقتصادی و نابرابری در جامعه مهم و مؤثر باشند، از گذشته، موضوع بحث پژوهشگران و سیاستگذاران حوزه‌های مختلف بوده، و اقبال افراد به بخش بیمه، با توجه به بایستگی این بخش در کاهش ناطمینانی‌ها و انتقال ریسک، بیش از پیش فزونی یافته، زیرا ناطمینانی نسبت به آینده، موجبات تهدید درآمد خانوارها و بنگاه‌ها را فراهم آورده و خسارت‌های جبران‌ناپذیری به آنها تحمیل کرده است. بخش بیمه به طرق مختلف، متضمن حفظ دارایی افراد در جامعه است، بدین صورت که با افزایش ریسک‌پذیری افراد در جامعه، می‌تواند عرضه و تقاضا را تحریک کرده و موجب شکوفایی بخش‌های مختلف اقتصادی و رشد بیشتر آنها گردد و بر توزیع درآمد توانا باشد (محقق‌زاده و همکاران، ۱۳۹۷).

در واقع، بیمه می‌تواند نقش مهمی در تحرک و پویایی بازارهای مالی داشته باشد. بیمه با سرمایه‌گذاری در بخش‌های سودآور اقتصادی توسط منابع مالی سرشار خود، علاوه بر رشد و شکوفایی در بخش‌های مختلف اقتصادی و کاهش نابرابری در جامعه، با واگذاری بخشی از این سود به بیمه‌گذاران، نقش گسترده‌ای در فعالیتهای اقتصادی دارا است (باغستانی میبیدی و جعفری فشارکی، ۱۳۹۴).

از طرف دیگر، بیمه، ابزاری مهم جهت تأمین امنیت و مدیریت ریسک است؛ به‌گونه‌ای که با ارائه راهبردهای مقابله با وقایع و عوارض پس از وقوع خطر و کاهش ناطمینانی‌های پیش روی اقشار مختلف جامعه، نقش مهمی در کاهش نابرابری درآمدی در جوامع ایفا می‌کند.

نابرابری، پدیده‌ای اجتماعی است که از تفاوت قابلیت افراد در دستیابی به منابع اقتصادی به‌وجود می‌آید. وجود نابرابری گسترده در توزیع درآمد، بروز فقر و افزایش دامنه آن را به همراه دارد، چرا که با فرض هر سطحی از رشد اقتصادی، نابرابری بالا در توزیع درآمد، موجب شکاف بیشتر در طبقات جامعه و گسترش فقر می‌شود و به همین دلیل، سیاستگذاران در کنار هدف رشد اقتصادی، از برخی ابزارها همچون بیمه، وضع مالیات و تعیین حداقل دستمزد جهت بهبود توزیع درآمد استفاده می‌کنند. بیمه‌هایی نظیر بیمه بیکاری، بیمه بازنشستگی، بیمه عمر و مانند اینها، قادرند در توزیع مناسب درآمدها و امکانات نقش مؤثری داشته باشند که موجبات دسترسی همزمان به رشد اقتصادی و توزیع درآمد را فراهم می‌کنند (مهرگان و سالاریان، ۱۳۸۷).

بیمه بازرگانی، یکی از روش‌های مؤثر در مدیریت خطر، برای تأمین آرامش و آسایش افراد جامعه و راه‌حلی برای پاسخ به نیازهای جوامع بشری در مقابل بروز حوادث ناگهانی و غیرقابل پیش‌بینی می‌باشد. افراد با توجه به تقاضای خود، می‌توانند آن را تهیه کرده و در دسته بیمه‌های اختیاری قرار دارد که میزان پوشش این بیمه، با توجه به میزان سرمایه معین می‌شود که به سه دسته بیمه اموال، اشخاص و مسؤولیت قابل تقسیم است، بیمه بازرگانی در دسته بیمه‌های اختیاری قرار دارد (مؤتمنی، ۱۳۹۸).

بیمه با ارائه طرح‌های متفاوت و ابتکاری متناسب با نیازهای جوامع انسانی، در پی تأمین و تسهیل ثبات مالی، امنیت خانوارها و بهبود سلامت می‌شود و امکان دسترسی و بهره‌مندی از انواع فرصت‌های

اجتماعی و اقتصادی در جامعه را افزایش می دهد و از این طریق، می تواند نقش مهمی در کاهش نابرابری درآمدی در جوامع ایفا کنند (زبیری و همکاران، ۱۳۹۵).

مطالعاتی متعدد، به بررسی تأثیر بیمه بر نابرابری درآمد صورت گرفته است که معرفی کننده نقش این بخش در کاهش نابرابری در جامعه است (مهرگان و سالاریان، ۱۳۸۷؛ ترکمانی، ۱۳۸۸؛ مؤتمنی^۱، ۲۰۱۵؛ هان و همکاران^۲، ۲۰۱۷؛ ان جی و همکاران^۳، ۲۰۱۹؛ یو و لی^۴، ۲۰۲۱)؛ اما بررسی به صورت داده های پانل، کمتر مورد توجه محققان در این زمینه قرار گرفته است. بنابراین با توجه به نقش گسترده بیمه و تأثیر آن بر نابرابری درآمد، این مهم فراهم آمده که بیمه و مسائل مرتبط با آن، بیشتر از گذشته مورد توجه محققان و سیاستگذاران قرار گیرد و این امر، امکان مطالعه کمی و بررسی تجربی نقش بیمه بازرگانی بر نابرابری درآمد را طی دوره زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ در پژوهش حاضر فراهم نموده است. این مقاله مشتمل بر پنج بخش است. پس از مقدمه فوق، در بخش دوم، ادبیات تحقیق (مبانی نظری و پیشینه تجربی) ارائه می شود. بخش سوم، به تصریح مدل و توصیف داده ها اختصاص می یابد. سپس در بخش چهارم، به برآورد الگو و ارائه یافته های تحقیق پرداخته می شود و در نهایت در بخش پنجم، جمع بندی و نتیجه گیری ارائه می گردد.

۲. ادبیات پژوهش

۲-۱. مبانی نظری

بخش بیمه، یکی از بخش های اصلی در حوزه نهادهای مالی در کنار بانک ها و سایر مؤسسات اعتباری مالی، نقش قابل توجهی را در فرایند توسعه اقتصادی کشورها از طریق ایجاد امنیت اقتصادی- اجتماعی ایفا می کند و ضریب نفوذ آن، یکی از شاخص های توسعه اقتصادی هر جامعه ای می باشد که با مدیریت خطرات پیش روی افراد و کاهش شدت آسیب پذیری اقشار کم درآمد جامعه، به افزایش امنیت اجتماعی و افزایش شاخص حضور و مشارکت افراد در زندگی اقتصادی و اجتماعی برای اقشار کم درآمد جامعه منجر می شوند.

بنابراین گسترش بخش بیمه، علاوه بر آثار مستقیمی که بر رشد و توسعه اقتصادی جوامع دارد، با کاهش فقر و نابرابری و افزایش امنیت اجتماعی- به طور غیرمستقیم- نیز نقش مهمی در مسیر دستیابی به توسعه اقتصادی ایفا می کند. بیمه بازرگانی، با مدیریت ریسک اجتماعی و کاهش نااطمینانی های پیش روی اقشار مختلف جامعه، به افزایش شاخص حضور و مشارکت افراد در زندگی اقتصادی و اجتماعی و کاهش محرومیت و نابرابری های اجتماعی و اقتصادی منجر می گردد و در نتیجه، می تواند شکاف ناکارآمدی دولت

1. Motameni
2. Haan *et al.*
3. Ng *et al.*
4. Yu & Li

در پوشش اجتماعی و مبارزه با فقر و نابرابری را تا حدی پر کند و از این طریق، نقش مهمی در کاهش نابرابری درآمدی در جوامع ایفا کند (هولزمن، ۲۰۰۱^۱؛ چرچیل، ۲۰۰۶^۲).

بیمه بازرگانی انواع مختلفی دارد و قلمرو آن از نظر موضوع به بیمه اموال، بیمه مسؤلیت و بیمه اشخاص تقسیم می‌شود (مؤتمنی، ۱۳۹۸). ویژگی بارز بیمه‌های بازرگانی، اختیاری بودن آن است؛ در حالی که بیمه‌های اجتماعی اجباری هستند. در بیمه‌های بازرگانی، وضعیت هر بیمه‌گذار برحسب نوع و پوشش بیمه‌ای و تعهدات خریداری شده حق بیمه متفاوت بوده، و در بیمه‌های اجتماعی، نرخ و مزایای بیمه، برای همه بیمه‌شدگان یکسان است. تمام حق بیمه در بیمه‌های بازرگانی توسط بیمه‌گذار پرداخت می‌شود، لیکن در بیمه‌های اجتماعی، قسمت اعظم حق بیمه را کارفرما می‌پردازد و بخشی از حق بیمه توسط بیمه‌شده، پرداخت می‌گردد. در بیمه‌های بازرگانی، تعهد بیمه‌گر منوط به دریافت حق بیمه است و در مقابل پرداخت حق بیمه، به بیمه‌گذار تعلق می‌گیرد، در حالی که در بیمه‌های اجتماعی با توجه به ماهیت حمایتی اقشار جامعه، تعهد بیمه‌گر، الزاماً در مقابل پرداخت حق بیمه قرار ندارد و در صورت عدم پرداخت حق بیمه، بیمه‌گر همچنان مکلف به ایفای تعهدات خود است (همان).

در حقیقت، بیمه، مکانیزمی است که از طریق آن، اشخاص کم‌درآمد و آسیب‌پذیر می‌توانند ریسک‌های مختلفی را که در زندگی با آن مواجه‌اند (از جمله جانی، مالی و کسب و کار) را مدیریت کنند (نورانی و همکاران، ۱۳۹۰).

فقر و قرار داشتن در معرض خطر، نه تنها به از دست رفتن میزان قابل توجهی از منابع مالی و دارایی فرد منجر می‌شود، بلکه نااطمینانی از دست رفتن منابع مالی، افراد فقیر را بیشتر آسیب‌پذیر می‌کند. ترس از این خطر و نااطمینانی موجب می‌گردد که افراد فقیر، تمایل کمتری به استفاده از مزایای فرصت‌های درآمدزا داشته باشند. در برخورد با این مشکل، بیمه‌های بازرگانی به عنوان مهم‌ترین ابزار برای تأمین امنیت و کاهش فقر و نابرابری از طریق مدیریت ریسک شناخته می‌شوند (شکل ۱). این نوع بیمه، می‌تواند تا حدی جایگزین ناکفایتی دولت در پوشش فراگیر طرح تأمین اجتماعی از اقشار ضعیف جامعه شود.

شکل ۱. مدل مفهومی (چهارچوب تحلیلی) رابطه میان بیمه و توزیع درآمد

مهم‌ترین نقش بیمه، آن است که راهبردهای مقابله با وقایع و عوارض پس از وقوع خطر را تغییر می‌دهد؛ به این معنی که مثلاً فرد به هنگام برخورد با بیماری، ناچار به فروش اموال و دارایی خود نمی‌گردد و در نتیجه، از وقوع فقر بیشتر جلوگیری می‌شود (مسلی^۱ ۲۰۰۹). این امر موجب افزایش اطمینان خاطر و ثبات در مصرف و پس‌انداز و در نتیجه، رفتار سرمایه‌گذاری خانوارها می‌شود.

همچنین، بیمه با مدیریت خطرات قبل از وقوع، این امکان را فراهم می‌آورد تا افراد ریسک‌های بزرگ‌تری انجام دهند؛ به این معنی که بتوانند از دامنه گسترده‌تری از فرصت‌های کسب درآمد استفاده کنند (همان، ۲۰۰۹). همین‌طور، تسهیل بهره‌مندی از خدمات درمانی و بهداشتی، موجبات بهبود وضعیت سلامت و زندگی افراد را فراهم می‌کند. همه این عوامل، در مجموع موجب بهبود تأمین معاش، سلامت و امنیت خانوارها می‌شود و امکان دسترسی و بهره‌مندی از انواع فرصت‌های اقتصادی و اجتماعی در جامعه را افزایش داده و موجب افزایش مشارکت و حضور مولد افراد در جامعه می‌گردد که در نهایت، افزایش برخوردارگی و کاهش نابرابری را به همراه دارد و از این طریق، نقش مهمی در دستیابی به توسعه اقتصادی ایفا می‌کند.

پیشینه تجربی

موئن و والرستین^۲ (۲۰۰۱)، با بررسی نابرابری و بیمه اجتماعی، نشان می‌دهند، زمانی که منافع افراد پردرآمد هدف باشد، نابرابری بیشتر، حمایت از مخارج رفاهی را افزایش می‌دهد؛ اما هنگامی که منافع افراد کم‌درآمد هدف باشد، نابرابری بیشتر، باعث کاهش حمایت از مخارج رفاهی افرادی می‌شود که درآمدی ندارند.

لیم و هبرمن^۳ (۲۰۰۴)، در مطالعه‌ای، با بررسی رابطه و تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی از جمله تورم، درآمد، نرخ بهره، قیمت بیمه زندگی و توسعه مالی بر تقاضای بیمه زندگی در کشور مالزی، نشان می‌دهند که تقاضای بیمه زندگی با درآمد و توسعه مالی، رابطه مثبت و معنی‌دار و با تورم، نرخ بهره و قیمت بیمه، رابطه منفی دارد.

لاکزو^۴ (۲۰۰۸)، در مطالعه‌ای، با بررسی بیمه غیررسمی و نابرابری درآمد در جوامع روستایی کم‌درآمد در کشورهای در حال توسعه، عواقب احتمالی نابرابری را در رفاه افراد کم‌درآمد در نظر گرفت و علاوه بر این، بیان کرد که نابرابری ممکن است بدون بیمه تقویت شود.

مؤتمنی^۵ (۲۰۱۵)، در مطالعه‌ای، با بررسی بیمه بازرگانی و نابرابری درآمد در ایران، تأثیر بیمه بازرگانی را به همراه تورم، بیکاری و رشد اقتصادی روی ضرایب جینی، برآورد نمود. نتایج مطالعات او نشان می‌دهد که نابرابری درآمد در ایران، با رشد بیمه بازرگانی کاهش پیدا کرده است.

1. Mosley
2. Moene & Wallerstein
3. Lim & Heberman
4. Laczo
5. Motameni

آلوارز و ال سعید^۱ (۲۰۱۷)، با بررسی نابرابری درآمد و بیمه سلامت در ۳۵ کشور با درآمد پایین و متوسط، نشان دادند که نابرابری درآمد، ممکن است تفاوت‌هایی را در کیفیت بیمه با پیامدهایی برای دستیابی به پوشش بهداشت جهانی پیش‌بینی کند.

ژائو^۲ (۲۰۱۷)، در مطالعه‌ای، با بررسی تأثیر بیمه اجتماعی روی انتخاب‌های شخصی و رفاهی در یک مدل تعادل عمومی پویا^۳، نشان می‌دهد که بیمه اجتماعی به عنوان ترکیبی از سطح مصرف حداقلی و برنامه پرداخت هزینه‌های پزشکی افراد فقیر مدل‌سازی شده است که نه تنها تصمیمات در مورد پس‌انداز و عرضه کار را تحریف می‌کند، بلکه تأثیر جایگزینی زیادی روی تقاضای بیمه سلامت خصوصی دارد.

هان و همکاران^۴ (۲۰۱۸)، نشان می‌دهند که سیستم مالیات بیمه، نیمی از نابرابری در دستمزدهای مادام‌العمر را جذب می‌کند که می‌تواند به تفاوت در مهارت افراد نسبت داده شود.

ان‌جی و همکاران^۵ (۲۰۱۹)، به این نتیجه رسیدند که رابطه بین منافع بیمه بیکاری و هموارسازی درآمد، زمانی که خطر بیکاری بیشتری وجود دارد و زمانی که شرکت تمایل بیشتری به استخدام کارگرانی با دستمزد کمتر دارد که منافع بیمه بیکاری را مفید می‌دانند، قوی‌تر است.

چن و همکاران^۶ (۲۰۲۰)، با مطالعه حق بیمه سلامت و نابرابری، نشان می‌دهند که درآمد یک فرد در اوایل زندگی، تأثیر قابل توجهی بر سلامت در بزرگسالی دارد و توسط بازخورد سلامت بر درآمد نیروی کار و نابرابری درآمد، تقویت می‌شود.

یو و لی^۷ (۲۰۲۱)، در مطالعه‌ای، با بررسی تأثیر هزینه‌های تأمین اجتماعی در کاهش نابرابری درآمد در کشور چین، نشان دادند که بین هزینه‌های تأمین اجتماعی و شکاف درآمدی ساکنان شهری و روستایی در درآمدت، رابطه مثبت وجود دارد، اما تأثیر آن، بسیار محدود است.

پژوهش‌های داخلی متعددی هم، به بررسی نقش بیمه بر نابرابری درآمد پرداختند:

عزیزی (۱۳۸۵)، در مطالعه‌ای، با بررسی رابطه میان متغیرهای کلان اقتصادی و جمعیتی با تقاضا برای بیمه عمر، نشان می‌دهد که قیمت حق بیمه و نرخ بهره، رابطه منفی و درآمد، بازده سهام بورس اوراق بهادار و امید به زندگی، رابطه مثبتی با تقاضای بیمه عمر دارند.

مهرگان و سالاریان (۱۳۸۷)، در مطالعه‌ای، با بررسی اثر بیمه‌های اجتماعی بر نابرابری درآمد در ایران، نشان دادند که توسعه بیمه‌های اجتماعی شامل بیمه‌های غیرعمر و عمر، باعث کاهش نابرابری درآمدها می‌شوند. اثر بیمه‌های اجتماعی بر نابرابری، ناچیز ولی معنی‌دار است.

1. Alvarez & El-Sayed
2. Zhao
3. Dynamic General Equilibrium (DGE)
4. Haan *et al.*
5. Ng *et al.*
6. Chen *et al.*
7. Yu & Li

امین‌رشتی و اصغری (۱۳۹۰)، نشان دادند که هزینه‌های بهداشت خانوار، اثر مثبت و معناداری بر توزیع درآمد دارد؛ زیرا هزینه‌های بهداشت افرادی که در دهک‌های بالای درآمدی قرار دارند، سهم کمی از درآمد خانوارها را به خود اختصاص می‌دهد؛ اما هزینه‌های بهداشت اقشار فقیر، سهم زیادی از مخارج‌شان را در بر می‌گیرد.

محمدزاده (۱۳۹۴)، نشان می‌دهد که با توجه به نزولی بودن شاخص کاکوانی، پرداخت‌های بیمه‌ای در دهک‌های مختلف هزینه‌ای، ناعادلانه توزیع شده است.

زبیری و همکاران (۱۳۹۵)، در مطالعه‌ای، با بررسی آثار توسعه‌ای بیمه زندگی از منظر سرمایه اجتماعی، نشان دادند که یک علیت غیرخطی دو طرفه بین سرمایه اجتماعی و سرانه بیمه زندگی در کشورهای توسعه‌یافته وجود دارد، درحالی‌که علیتی یک‌طرفه از سرانه بیمه زندگی به سرمایه اجتماعی در کشورهای در حال توسعه برقرار است و بنابراین، سرانه بیمه زندگی، تأثیر بیشتری بر سرمایه اجتماعی برای هر دو گروه کشورها دارد.

احمدوند (۱۳۹۸)، با بررسی تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر تقاضای بیمه‌های درمان تکمیلی، نشان داد که درآمد سرانه، تأثیر مثبت و معناداری بر تقاضای بیمه تکمیلی در ایران دارد. همچنین نرخ تورم، تأثیر منفی و معناداری بر تقاضای بیمه تکمیلی در ایران دارد؛ اما نرخ بیکاری بر تقاضای بیمه تکمیلی در ایران، دارای تأثیر معناداری نمی‌باشد.

مرور پیشینه پژوهش، نشان می‌دهد که اغلب مطالعات، نقش بیمه اجتماعی بر نابرابری درآمد را مورد توجه قرار داده‌اند و تأثیر بیمه بازرگانی بر نابرابری درآمدی، کمتر مورد توجه بوده است. پژوهش حاضر در ادامه ادبیات موجود، به مطالعه نقش بیمه بازرگانی بر نابرابری درآمد متمرکز شده است.

معرفی مدل و داده‌های تحقیق

به منظور برآورد اثر بیمه بازرگانی بر نابرابری درآمد، بر مبنای مطالعات مؤتمنی^۱ (۲۰۱۵)، الگوی پژوهش به صورت زیر تصریح می‌شود:

$$Gini_{i,t} = a_i + \theta Gini_{i,t-1} + \beta_1 Insur_{i,t} + \beta_2 Un_{i,t} + \beta_3 Inf_{i,t} + \beta_4 Pcp_{i,t} + \beta_5 Gc_{i,t} + \varepsilon_{i,t} (1)$$

این مدل، با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته^۲ برآورد می‌شود که در آن، از $Gini_{i,t}$ (ضریب جینی به درصد)، به‌عنوان ابزاری برای سنجش نابرابری در توزیع درآمد استفاده می‌شود. جینی پایین، نشان‌دهنده برابری بیشتر در توزیع درآمد یا ثروت است، در حالی که ضریب جینی بالاتر، توزیع نابرابر را نشان می‌دهد. $Insur_{i,t}$ ضریب نفوذ بیمه (نسبت حق بیمه بازرگانی به تولید ناخالص داخلی) بوده و $Un_{i,t}$ ضریب نفوذ بیمه، شاخص کمی برای بیان نسبت حق بیمه بازرگانی به تولید ناخالص داخلی است.

1. Motameni
2. Generalized Method of Moments

نرخ بیکاری و $Inf_{i,t}$ نرخ تورم است. $Pcp_{i,t}$ نرخ رشد تولید سرانه، $Gc_{i,t}$ مخارج دولت (نسبت مخارج دولت به Gdp)، α_i بیانگر عرض از مبدأ و $\varepsilon_{i,t}$ جمله خطا است.

کشورهای مورد بررسی در این پژوهش، ۵۰ کشور در حال توسعه و توسعه یافته^۱ و دوره زمانی این پژوهش، از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ می‌باشد. داده‌های مورد استفاده در این پژوهش، از پایگاه‌های اطلاعاتی بانک جهانی^۲ و مجله سیگما^۳ جمع‌آوری شده‌اند.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای مدل در کشورهای منتخب

کشورهای مورد مطالعه		متغیر وابسته					متغیرهای مستقل	
		ضریب جینی	ضریب نفوذ بیمه	نرخ بیکاری	نرخ تورم	رشد تولید سرانه	مخارج دولت	
شاخص‌های مرکزی	میانگین	۰/۳۷۶۷	۳/۷۲	۷/۲۷	۵/۰۸	۲/۲۶	۱۶/۳۵	
	میانه	۰/۳۵۷۰	۲/۵۰	۶/۶۱	۳/۱۵	۲/۲۲	۱۶/۵۸	
شاخص‌های پراکندگی	ماکزیمم	۰/۶۱۶۰	۱۲/۶۰	۲۷/۴۷	۱۶۸/۶۲	۲۴/۰۰	۲۷/۹۴	
	مینیمم	۰/۲۳۷۰	۰/۱۰	-۰/۲۱	-۴/۴۸	-۱۹/۲۵	۵/۴۷	
	انحراف معیار	۰/۰۸۸۳	۲/۹۵	۴/۱۲	۸/۷۳	۳/۹۶	۴/۹۶	
شاخص‌های نسبی	چولگی	۰/۰۰۵۲	۰/۹۲	۱/۳۵	۹/۱۵	-۰/۴۶	۰/۰۶	
	پراکندگی	۰/۰۲۲۷	۲/۶۹	۵/۸۸	۱۳۷/۸۸	۶/۴۰	۲/۱۸	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

آماره‌های توصیفی متغیرهای مورد استفاده در مدل، در جدول (۱) نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌گردد، اختلاف قابل ملاحظه‌ای در میانگین ضریب جینی، ضریب نفوذ بیمه و سایر متغیرهای مدل در بین ۵۰ کشور مورد مطالعه وجود دارد.

۱. کشورهای مورد مطالعه عبارتند از: ارمنستان، استرالیا، بلاروس، بلژیک، بولیوی، برزیل، کانادا، شیلی، چین، کلمبیا، کاستاریکا، جمهوری چک، دانمارک، دومینیک، اکوادور، السالوادور، استونی، فنلاند، فرانسه، جورجیا، آلمان، یونان، هندوراس، ایسلند، اندونزی، ایران، ایرلند، اسرائیل، ایتالیا، قزاقستان، قرقیزستان، مکزیک، هلند، پاکستان، پاناما، پاراگوئه، پرو، فیلیپین، لهستان، پرتغال، روسیه، اسلوانی، اسپانیا، سوئد، سوئیس، تایلند، ترکیه، اوکراین، اروگوئه و ویتنام.

2. World Bank (World Development Indicator)
3. www.sigma-explorer.com

عدم همبستگی بین ابزارها و جمله خطا، شرط اعتبار الگو است. در آزمون سارگان، فرضیه صفر، عدم وجود همبستگی سریالی بین آنها است. قبل از برآورد مدل، لازم است پایایی متغیرهای پژوهش بررسی شود. بدین منظور، نتایج آزمون پایایی لوین، لین و چو^۱، ایم پسران شین^۲ و فیلیپس پرون^۳ در جدول (۲) ارائه شده است. نتایج آزمون پایایی متغیرهای پژوهش، حاکی از پایایی همه متغیرهای پژوهش در سطح معنای ۵ درصد نیست. بنابراین، به منظور پایایی متغیرهای پژوهش، تفاضل مرتبه اول این متغیرها در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول ۲. نتایج آزمون پایایی متغیرهای الگو

متغیر	لوین، لین و چو	نتیجه آزمون	ایم پسران و شین	نتیجه آزمون	فیلیپس پرون	نتیجه آزمون
Gini	آماره آزمون P-Value	-۳/۳۷ ۰/۰۰۰۴	پایا	-۰/۰۲ ۰/۴۸	ناپایا	۱۰۳/۰۶ ۰/۳۹
Insur	آماره آزمون P-Value	-۰/۹۰ ۰/۱۸	ناپایا	۱/۰۳ ۰/۸۵	ناپایا	۹۷/۶۴ ۰/۵۴
Un	آماره آزمون P-Value	-۴/۲۳ ۰/۰۰	پایا	-۳/۰۶ ۰/۰۰۱	پایا	۱۳۵/۰۵ ۰/۰۱۰
Inf	آماره آزمون P-Value	-۸/۲۸ ۰/۰۰	پایا	-۸/۵۲ ۰/۰۰	پایا	۵۹۴/۸۶ ۰/۰۰
Pcp	آماره آزمون P-Value	۲/۳۰ ۰/۹۸	ناپایا	-۴/۱۷ ۰/۰۰	پایا	۱۹۶/۸۷ ۰/۰۰
Gc	آماره آزمون P-Value	۰/۳۸ ۰/۶۵	ناپایا	۱/۱۸ ۰/۸۸	ناپایا	۹۳/۳۳ ۰/۶۶

مأخذ: یافته‌های پژوهش

جدول ۳. نتایج تفاضل مرتبه اول متغیرها

متغیر	لوین، لین و چو	نتیجه آزمون	ایم پسران و شین	نتیجه آزمون	فیلیپس پرون	نتیجه آزمون
Gini	آماره آزمون P-Value	-۱۱/۲۳ ۰/۰۰	پایا	-۱۴/۵۲ ۰/۰۰	پایا	۱۱۲۳/۸۳ ۰/۰۰
Insur	آماره آزمون P-Value	-۱۱/۲۳ ۰/۰۰	پایا	-۱۳/۶۶ ۰/۰۰	پایا	۷۶۹/۰۵ ۰/۰۰
Pcp	آماره آزمون P-Value	-۶/۲۱ ۰/۰۰	پایا			
Gc	آماره آزمون P-Value	-۷/۴۰ ۰/۰۰	پایا	-۱۰/۹۸ ۰/۰۰	پایا	۴۸/۸۶ ۰/۰۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش

1. Levin, Lin & Chu
2. Im, Pesaran, Shin
3. Phillips-Perron

نتایج آزمون آرانو باند و برآورد مدل با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم یافته، در جدول (۴) ارائه شده است. برای برآورد مدل، از وقفه‌های متغیر توضیحی به‌عنوان متغیر ابزاری استفاده شده است. نتایج آزمون آرانو باند در جدول (۴)، بیان‌کننده رد فرضیه صفر در مرتبه اول و پذیرش آن در مرتبه دوم در کل برآورد است. بر این اساس، نبود خودهمبستگی جملات اخلال در برآورد، تأیید می‌شود.

جدول ۴. نتایج برآورد مدل با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم یافته

متغیرهای توضیحی	ضریب	آماره t	(P-value)
ضریب جینی باوقفه	۰/۵۷	۳۷/۶۷	۰/۰۰
ضریب نفوذ بیمه	-۰/۴۲	-۵/۰۹	۰/۰۰
نرخ بیکاری	۰/۱۹	۶/۴۸	۰/۰۰
نرخ تورم	۰/۰۱	۲/۹۶	۰/۰۰۴
رشد تولید سرانه	-۰/۰۱۶	-۲/۱۱	۰/۰۳۹
مخارج دولت	-۰/۴۸	-۹/۷۰	۰/۰۰
AR (1)	-۳/۱۲	Z	۰/۰۰۱
AR (2)	۰/۸۰	Z	۰/۴۲

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج برآورد الگوی پژوهش در جدول (۴) نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود: وقفه اول ضریب جینی، اثر مثبت و معناداری بر ضریب جینی در دوره جاری دارد. یک واحد افزایش (کاهش) ضریب جینی باوقفه، به ۰,۵۷ واحد افزایش (کاهش) بر ضریب جینی در دوره جاری منجر می‌گردد و نشان‌دهنده این است که تغییرات ضریب جینی، می‌تواند در دوره بعد هم تأثیرگذار باشد.

ضریب نفوذ بیمه، اثر منفی و معناداری بر ضریب جینی دارد و افزایش آن، به کاهش نابرابری منجر می‌شود. یک واحد افزایش (کاهش) در ضریب نفوذ بیمه، به ۰,۴۲ - واحد افزایش (کاهش) در نابرابری منجر می‌شود؛ بدین نحو که با افزایش تقاضا برای بیمه‌های بازرگانی، توزیع در نابرابری درآمد کاهش یافته است. بخش بیمه بازرگانی با مدیریت ریسک و کاهش نااطمینانی‌ها، نقش عمده‌ای در مشارکت افراد در زندگی اجتماعی و اقتصادی و کاهش محرومیت‌ها و نابرابری ایفا می‌کند و همچنین می‌تواند شکاف ناکارایی سیاست‌های دولت را در مبارزه با فقر و نابرابری پوشش دهد و ایفاگر نقش گسترده‌ای در کاهش نابرابری درآمدی در جامعه باشد. باتوجه به سهم گسترده بخش بیمه از درآمد جامعه، این بخش می‌تواند امکان سرمایه‌گذاری در اجرای طرح‌های مختلف عمرانی و زیربنایی را فراهم آورد و باتوجه به منابع مالی به‌دست آمده، خدمات متنوع و متعددی به افراد در جامعه ارائه دهد. بنابراین، هرچه شرکت‌های بیمه در جمع‌آوری و تخصیص منابع کارا تر باشند، به رشد بیشتر این بخش و کل اقتصاد منجر می‌شود. این یافته، با مطالعات پیشین همچون مطالعه مؤتمنی (۲۰۱۵) مطابقت دارد.

بیکاری، دارای ضریب ۰,۱۹ و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، اثر مثبت بر ضریب جینی و به تبع، اثر منفی و معناداری بر نابرابری درآمد دارد. بیکاری، از فراگیرترین مشکلات اقتصادی هر جامعه است. در صورت وجود بیکاری در اقتصاد، بعضی افراد از کسب درآمد محروم می‌شوند. اثر بیکاری بویژه برای گروه‌های

پایین درآمدی بسیار بیشتر است. اگر افزایش بیکاری، به افزایش پراکندگی درآمدها در جامعه منجر شود، در این صورت، بیکاری از عوامل تشدید کننده نابرابری درآمدی به شمار می‌رود. در هر اقتصاد با هر مرحله‌ای از توسعه، افزایش در بیکاری از طریق افزایش شمار کم‌درآمدها، به تشدید در نابرابری‌های درآمد و استاندارد زندگی کمک می‌کند و برعکس، کاهش بیکاری، باعث کاهش شکاف خواهد شد. با رفع معضل بیکاری، اگر قشر ضعیف درآمدها افزایش پیدا کند، امکان دارد نابرابری درآمدی کم شود، اما با توجه به سودی که صاحبان سرمایه نیز از اشتغال ایجاد شده به دست می‌آورند، برآیند مجموع درآمد به دست آمده از طرف نیروی کار و صاحب سرمایه از اشتغال ایجاد شده، تعیین کننده اثر بیکاری بر نابرابری درآمد است.

تورم دارای ضریب $0,01$ و سطح معناداری کمتر از 5 درصد است. بنابراین، اثر مثبت بر ضریب جینی و به واسطه آن، اثر منفی و معناداری بر نابرابری درآمد دارد. در ادبیات اقتصادی، تورم به عنوان یک عامل مهم و تأثیرگذار بر درآمد تلقی می‌شود؛ زیرا تورم، هزینه‌ها را افزایش داده و از قدرت خرید درآمدها کم می‌کند و صاحبان درآمد ثابت و کلیه افرادی که نمی‌توانند درآمدهای خود را متناسب با افزایش قیمت‌ها تغییر دهند، زیان می‌بینند. در شرایط تورمی، دستمزد افراد حقوق بگیر متناسب با نرخ تورم افزایش نمی‌یابد، در نتیجه، دستمزد واقعی‌شان کاهش می‌یابد.

از سوی دیگر، افرادی که دارای سرمایه فیزیکی می‌باشند، به واسطه نرخ تورم، به طور مداوم به ارزش اسمی دارایی‌هایشان اضافه می‌گردد. این امر در حقیقت، نوعی انتقال دارایی از افراد حقوق بگیر به افراد دارای سرمایه فیزیکی به شمار می‌رود. در نتیجه، تورم می‌تواند شکاف درآمدی را افزایش داده و به بدتر شدن توزیع درآمد منجر گردد. رشد تولید سرانه دارای ضریب $0,16-$ در سطح معناداری کمتر از 5 درصد است. رشد تولید سرانه، نقش مؤثری در بهبود شرایط زندگی و کاهش نابرابری درآمدی دارد. مخارج دولت دارای ضریب $0,48-$ در سطح معناداری کمتر از 5 درصد است. افزایش مخارج دولت، می‌تواند نابرابری درآمدی را کاهش دهد.

به منظور اعتبارسنجی برآورد مدل، بعد از برآورد ضرایب الگو، از آزمون سارگان استفاده می‌شود. جدول (۵)، نتایج این آزمون را به صورت خلاصه نشان می‌دهد و بنابراین، براساس آزمون سارگان و در سطح خطای 5 درصد، مدل برآوردی از اعتبار لازم برخوردار است. چون فرضیه صفر در این آزمون که بیان کننده نبود همبستگی بین ابزارهای به کار رفته و جملات خطا است، پذیرفته می‌شود.

جدول ۵. نتایج آزمون سارگان

آماره	(P-value)
۴۱/۶۹	۰/۵۷

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری

بیمه بازرگانی، ریسک و خطرات را از فعالان اقتصادی دور می‌کند و عوارض پس از وقوع حادثه را کاهش می‌دهد. از این رو، نه تنها از وقوع فقر بیشتر جلوگیری می‌کند بلکه موجب افزایش اطمینان خاطر

و ثبات در مصرف و پس انداز و در نتیجه، رفتار مصرفی و سرمایه‌گذاری خانوارها می‌گردد و این امکان را فراهم می‌آورد تا از دامنه گسترده‌تری از فرصت‌های کسب درآمد استفاده کنند. مجموع این عوامل، افزایش بر خورداری و کاهش نابرابری‌ها را به همراه دارد. در حقیقت، بیمه بازرگانی، نه تنها به عنوان ابزاری مؤثر در جهت کاهش خطرات، بلکه به عنوان یکی از اهرم‌های کاهش فقر و نابرابری در جامعه به شمار می‌آید. در این پژوهش، تلاش شده است که با به‌کارگیری رویکرد داده‌های تابلویی پویا، به بررسی اثر بیمه بازرگانی بر نابرابری درآمد در ۵۰ کشور منتخب توسعه‌یافته و در حال توسعه، طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ پرداخته شود. نتایج برآورد مدل، نشان داده که متغیر ضریب نفوذ بیمه (نسبت حق بیمه بازرگانی به تولید ناخالص داخلی)، اثر منفی و معناداری بر نابرابری درآمد داشته است. به عبارت دیگر، بیمه بازرگانی، ابزاری است که از طریق تضمین و مدیریت ریسک، می‌تواند نقش مؤثری در کاهش نابرابری داشته باشد. یافته‌های این پژوهش، نتایج مطالعه مؤتمنی (۲۰۱۵) را تأیید می‌کند. از دیگر یافته‌های پژوهش، می‌توان به تأثیر مثبت و معنی‌دار متغیرهای تورم و بیکاری بر ضریب جینی و اثر منفی و معنی‌دار متغیرهای رشد تولید سرانه و مخارج دولت بر ضریب جینی اشاره نمود. بر اساس نتایج این پژوهش، توجه به توسعه و گسترش بیمه‌های بازرگانی از منظر آثار توسعه‌ای آن و نقش آن در کاهش نابرابری، به عنوان پیشنهاد سیاست‌گذاری مطرح می‌شود. اگرچه امکان گسترش بیمه‌های بازرگانی و افزایش ضریب نفوذ آن در شرایط بی‌ثباتی و رکود اقتصادی، با مشکلاتی مواجه است.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی: مقاله حامی مالی ندارد.
مشارکت نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده‌سازی مقاله مشارکت داشته‌اند.
تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان در این مقاله هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد.
تعهد کپی‌رایت: طبق تعهد نویسندگان حق کپی‌رایت رعایت شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- احمدوند، مسعود. (۱۳۹۸). تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر تقاضای بیمه‌های درمان تکمیلی. دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه امام صادق (ع).
- امین‌رشتی، نارسیس و اصغری، لیلا. (۱۳۹۰). بررسی نقش هزینه‌های سلامت بر توزیع درآمد در ایران. *فصلنامه علوم اقتصادی*. ۱۶(۵): ۱۵۹-۱۳۶.
- باغستانی میبیدی، مسعود و جعفری فشارکی، نگار. (۱۳۹۴). نقش صنعت بیمه در بهبود فضای کسب و کار در ایران. *مجله اقتصادی*، ۱۵ (۱-۲): ۹۵-۱۱۲.
- ترکمانی، جواد. (۱۳۸۸). بررسی اثر بیمه محصولات کشاورزی در کاهش ریسک و نابرابری درآمدی بهره برداران: مطالعه موردی در استان فارس. *مجله تحقیقات اقتصاد کشاورزی*، ۱(۱): ۱۷-۳۴.
- زبیری، هدی؛ متوسلی، محمود و احاراری، مهدی. (۱۳۹۵). آثار توسعه ای بیمه زندگی از منظر سرمایه اجتماعی. *پژوهشنامه بیمه*، ۳۱(۱۲۲): ۱۹-۱.
- عزیزی، فیروزه. (۱۳۸۵). بررسی رابطه میان متغیرهای کلان اقتصادی و تقاضا برای بیمه عمر. *فصلنامه مدرس علوم انسانی*، ۱۰(۱۴): ۱۳۶-۱۴۹.
- محمدزاده، یوسف. (۱۳۹۴). بررسی عدالت و سنجش نابرابری‌ها در پرداخت‌های بیمه‌های بهداشتی و درآمدی خانوارها. *پژوهشنامه بیمه*، ۳۰(۲): ۱۶۲-۱۳۱.
- محقق‌زاده، فاطمه؛ شیرین‌بخش، شمس‌الله؛ نجفی‌زاده، عباس و دقیقی اصلی، علیرضا. (۱۳۹۷). واکاوی اثرات متقابل بیمه و رشد اقتصادی ایران با استفاده از روش VAR بیزین. *اقتصاد کاربردی*، ۸(۲۵): ۱۶-۳۲.
- مؤتمنی، مانی. (۱۳۹۸). *مبانی اقتصاد بیمه (بیمه‌های بازگشتی)*. انتشارات سمت.
- مهرگان، نادر و سالاریان، محمد. (۱۳۸۷). اثر بیمه‌های اجتماعی بر نابرابری درآمدی در ایران. *فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی*، ۸(۳۱-۳۰): ۲۶۳-۲۴۳.
- نورانی، محمدرضا؛ تازی، فتح‌الله؛ مهدوی، غدیر و رشیدی نژاد، حسین. (۱۳۹۰). تکافل، ساز و کاری مناسب برای ارائه بیمه‌های خرد در مناطق روستایی ایران. *دوفصلنامه جستارهای اقتصادی*. ۸(۱۶): ۷۷-۱۱۵.

References

- Ahmadvand, M. (2019). The effect of macroeconomic variables on the demand for complementary health insurance. The Second International Conference on Management, Industrial Engineering, Economics and Accounting. Imam Sadiq University.
- Alvarez, F. N., & El-Sayed, A. M. (2017). National income inequality and ineffective health insurance in 35 low-and middle-income countries. *Health Policy and Planning*, 32(4), 487-492.

- Amin Rashti, N., & Asghari, L. (2011). Investigating the role of health expenditures on income distribution in Iran. *Journal of Financial Economics*, 5(16), 136-159. (In Persian).
- Arellano, M., & Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations. *The Review of Economic Studies*, 58(2), 277-297.
- Azizi, F. (2005). Investigating the relationship between macroeconomic variables and demand for life insurance. *Journal of Human Sciences*, 10(14), 136-149. (In Persian).
- Baghestani Meibodi, M., & Jafari Fesharaki, N. (2015). The role of insurance industry in improving the business environment in Iran. *Economic Journal*, 15(1-2), 95-112. (In Persian).
- Baltagi, B. H. (2008). Forecasting with panel data. *Journal of Forecasting*, 27(2), 153-173.
- Chen, C., Feng, Z., & Gu, J. (2020). *Health, Health Insurance, and Inequality*. Mimeo.
- Churchill, C. (2006). What is Insurance for the poor? In Churchill, C (eds), *Protecting the Poor, A Microinsurance Compendium*. Geneva: ILO.
- Haan, P., Kemptner, D., & Prowse, V. L. (2017). Insurance, redistribution, and the inequality of lifetime income. IZA DP, No. 11275.
- Holzmann, R. (2001). *Risk and vulnerability: the forward looking role of social protection in a globalizing world*. Washington, DC: World Bank.
- Laczo, S. (2008). Informal insurance and income inequality. <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/7197/>.
- Lim, C., & Heberman, S. (2004). *Macroeconomic Variables and the Demand for Life Insurance in Malaysia*. Faculty of Actuarial Science and Statistics, CASS Business School, City University London.
- Mehregan N., & Salarian M. (2008). The Impact of Social Insurances on Income Inequality in Iran. *Social Welfare Quarterly*, 8(30-31), 243-264. (In Persian).
- Moene, K. O., & Wallerstein, M. (2001). Inequality, social insurance, and redistribution. *American Political Science Review*, 95(4), 859-874.
- Mohagheghzadeh, F., Shirin Bakhsh, SH., Najafizadeh, A., & Daghighi Asli, A. (2018). Analysis of insurance interactions and economic growth in Iran using Bayesian VAR method. *Quarterly Journal of Applied Economics*, 8(25), 16-32. (In Persian).
- Mohammadzadeh, Y. (2015). Survey of Justice and Inequities in Payments of Households for Health Insurance. *Iranian Journal of Insurance Research*, 30(2), 131-162. (In Persian).
- Mosley, P. (2009). Assessing the success of micro insurance programmes in meeting the insurance needs of the poor. DESA working paper, 84.
- Motameni, M. (2015). Private insurance and income inequality in Iran. *Asian Economic and Financial Review*, 5(3), 418-425.
- Motameni, M. (2019). *Fundamentals of Insurance Economics (Business Insurance)*. Samt. (In Persian).
- Ng, J., Ranasinghe, T., Shi, G., & Yang, H. (2019). Unemployment insurance benefits and income smoothing. *Journal of Accounting and Public Policy*, 38(1), 15-30.

Nourani, S., Tari, F., Mahdavi, G., & Rashidi Nejad, H. (2011). Takaful, an Appropriate Mechanism for Providing Microinsurance in Iranian Rural Regions (Case Study: Rural Regions of KERMAN). *Journal of Iran's Economic Essays*, 8(16), 77-115. (In Persian).

Torkamani, J. (2009). Effects of Agricultural Crop Insurance on Farmers' Risk Aversion and Income Distribution: A Case Study of Fars Province. *Agricultural Economics Research*, 1(1), 17-35. (In Persian).

Yu, L. R., & Li, X. Y. (2021). The effects of social security expenditure on reducing income inequality and rural poverty in China. *Journal of Integrative Agriculture*, 20(4), 1060-1067.

Zhao, K. (2017). Social insurance, private health insurance and individual welfare. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 78, 102-117.

Zobeiri, H., Motevaseli, M., & Ahrari, M. (2016). Development effects of life insurance from the social capital viewpoint. *Iranian Journal of Insurance Research*, 31(2), 1-19. (In Persian).

COPYRIGHTS

©2022 Alzahra University, Tehran, Iran. This license allows others to download the works and share them with others as long as they credit them, but they can't change them in any way or use them commercially.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی